

Vi ser ting skje, som ingen vil skal skje, selv om det fortsetter å skje – og skjer målrettet.

Å gjøre det det normale oppsiktsvekkende i kunsten er å fremstille det normale på en slik måte at betrakteren erfarer en mental forrykkelse. For å tilkjempe seg en posisjon hvor det normale kan fremstilles på en slik måte, tror jeg at det er viktig for oss kunstnere å stille spørsmål ved alle ledd av den kunstneriske produksjon: utdanning, produksjon, distribusjon, publikum, og andre sosiale- og samfunnsmessige sammenhenger. Kun gjennom refleksjon over det komplekse samspillet mellom alle disse spørsmålene, kan man ta de nødvendige valg for å finne sin originale posisjon og uttrykk. Denne prosessen er helt avgjørende for å motvirke homogenisering og tilpassingsdyktighet i kunstfeltet, en situasjon som kan komme til å forstumme den kunstneriske utforskningen av virkelighet.

En måte å yte motstand på er å prøve den kjente kjepphesten: å tilegne seg kontroll og innflytelse over produksjonsmidlene. Dette er ikke enkelt med tanke på dagens økende effektivisering, instrumentalisering, formidlings- og kommunikasjonsstyring, og markedsorientering innenfor alle ledd i faget. På tross av dårlige økonomiske kår er det likevel helt nødvendig for unge kunstnere å tenke slik i dag. Når de som aktører trer inn på en arena der det ubalanserte møtet mellom økonomisk og kunstnerisk kapital utspiller seg, etter påtrykk fra strateger som ønsker å iscenesette nyliberalismens dramaturgi på alle samfunnets scener. Å tro at dette møtet levner kunstens gode kår, hva gjelder kunstnernes selvbestemmelse og kontroll over egen virksomhet, er et stort bedrag som utgår fra kunstverdens overflatiske erfaring med maktens verden. Kunstnere som unnlater å problematisere disse forhold, vil fort befinne seg i en posisjon der deres produksjon først og fremst er et uttrykk for markedets begjær, fremstilt som universell lov i alle de de vesentlige diskursive formasjoner. Synkront med at det såkalte mangfoldet har det samme opphav får klappjakten på det uvanlige, det nye, individuelle, utilsiktede effekter; kunsten blir homogenisert, banalisert, konform og avpolitisert. Dermed evner den ikke lengre å forrykke oss mentalt.

Kunsthesten og kapitalhesten oppretter nye sirkusnummer ved å basere næring på kultur og kultur på næring, med kulturministeren i sadelen. Nye hybride former for markedsføring og kunstrytteri skal utnyttes og kunsten skal ukritisk la seg smigre, dresseres og korrumpes for å oppnå applaus fra det store publikum. Den nåværende regjeringen har på en uspiselig måte blandet næring og kultur fra en resept som blir skrevet ut av en tidligere regjering. Men hvem er egentlig pasienten? Er det kunstfeltet som skal helbredes eller er det markedsføringen som skal bli sunnere? Nå har ikke Norge valgt hesten som nasjonal dyr; men den kjente slimålen

som nasjonalfisk. Fritiof Nansen var en pioner på forskningen av denne skapning og ingen vet ennå hvordan den reproducerer seg, det holder den skjult for vårt vitenskapelige blikk. I sitt beskyttende slim mot fiender lever den godt, men til tider blir slimet en felle gjennom overproduksjon og slimålens febrile forsøk på å komme ut av seg selv for at ikke drukne i sitt eget slim, gjør at den noen ganger slår knute på seg selv. Dette er ikke en metafor som det ved første blikk ser ut til å være, slimålen er virkelig nasjonens gjennomsluktige fisk. Noen sa en gang: Vi velger oss slimålen.

At kunstutdanningsinstitusjoner interesserer seg for markedsføring er mer enn å slå knute på seg selv, ettersom kunsten risikerer å utslette seg i dette ubalanserte møtet. Dette fordi kunstens reproduksjon, slik jeg ser det, fortsatt er et skjult forhold for samfunnsøkonomene og den økonomiske kapitals blikk. Ettersom det er dette blikket som overvåker spleisingen, er det tvilsomt at det allerede truede kunstdyret vil videreføre sitt genetiske materiale i denne nye organismen. Den nye hybridiseringen korrupperer kunsten til å svindle i union med den private og offentlige sektoren. De sistnevnte verden er marked, penger, renter, skatter, gevinster. Alt som ikke allerede uttrykkes i økonomiske termer oversettes raskt til dette språket, i markedsføring av hva som helst. Drømmen om det enorme publikumet vil holdes i live på kunstig måte og overøse oss med kunst som ikke forrykker noen. Denne utviklingen er en virkelig trussel mot all kunstproduksjon, ettersom kulturen dermed blir aktør i illusjonistens dramaturgi.

Vi ser ting skje, som ingen vil skal skje, selv om det fortsetter å skje – og skjer målrettet.

I produksjonen av denne utstillingen har jeg ikke fungert som kurator men mer som en mediator. Jeg har vært et forbindelsesledd mellom skolen, studentene, kunstinstitusjonen (alle med ulike ambisjoner) og formidlet ulike signaler videre inn i kunstneriske prosesser. En megler mellom kunsten og mennesker som har berørt personlige, territoriale og kunstneriske problemstillinger. Utstillingen er på ulike måter satt sammen i samarbeid med alle kunstnerne, med hensikt å styrke og lytte til individuelle masterprosjekter og støtte deres insistering på utstillingens *avgangsprofil* og egen kunstpraksis. Årets femten utstillere er en uensartet samling av individer med divergerende interesser og erfaringer fra flere verdensdeler. Masterprosjektene kan ses på som ulike henvendte scenarier med uventede emner, ustemte strukturer, formålsløst spill og fortellertrang. Arbeidene dreier seg rundt ærlige, personlige og tilbakeholdne dramatiske vendepunkter som har potensiale til å endre et hvert hendelsesforløp, kunstnerskap eller gi betrakteren en mental forrykkelse. Utstillingen gir et anslag av en dramaturgi som inviterer publikum til å begynne å se utstillingen fra venstre inngang i andre etasje på Kunstnernes symmetriske hus. Vi starter ofte med å gå til høyre, derfor anbefales det å gå motsatt vei, mot klokken, gjennom årets avgangsutstilling.

Bo Krister Wallstrøm Mediator / Koordinator